

'Liefde voor de grond is essentie van de landbouw'

door FENNEKE WIEPKEMA

ANTWERPEN - De mens is weggevoerd van de aarde en vervreemd van de natuur, en de afstand tussen consument en producent lijkt onoverbrugbaar. Een zorg die gisteren door vrijwel alle aanwezigen op het symposium over duurzame landbouw in verband met wereldvoedseldag in Antwerpen werd gedeeld. Zuinig zijn met de wereld en de landbouw, was dan ook de leus. Zuinig zijn met het land dat we in gebruik hebben van onze kleinkinderen, zoals een deelnemer uit Senegal samenvatte.

Om de kloof tussen consument en producent te verklei-

nen, zijn al vele initiatieven gestart. De stichting Zeeuwse Vlegel, producent van brood van Zeeuws graan, is hiervan een duidelijk voorbeeld. De belangstelling vanuit de agrarische sector om mee te doen is groot, zei Jan Koeman, medewerker van de stichting. "De consument laat het echter afweten. Milieuvriendelijke gedachten worden nog niet omgezet in koopgedrag", aldus Koeman. "Misschien hebben we nog meer gifschandalen nodig om de consument te laten kiezen voor duurzame milieuvriendelijke voedselproducten."

De liefde voor de grond is de

essentie van het landbouwleven, sprak Nestor Chambí van een boerenorganisatie uit Peru. "De natuur en de sterren geven ons aanwijzingen over welke planten we moeten telen." Volgens de boer uit Peru is het zaad zoals de mens zelf. "Wanneer wij goed zorgen voor de natuur, zorgt zij goed voor ons." Natuurlijke veredeling is de meest zekere manier van veredelen, stelde Chambí. "De grond houdt ons in leven, daar moeten we beter mee omgaan."

Duurzaamheid is inderdaad gebaseerd op respect, vond Wannes Keulemans, bio-ingenieur uit België. Hij uitte de hoop dat de visie uit Peru toe-

pasbaar zou zijn in België. "Ik twijfel daaraan, want wij zijn losgeraakt van de natuur. Teruggaan is nog niet zo eenvoudig."

Ieder land moet dan ook zijn eigen systeem ontwikkelen om harmonie te ontwikkelen tussen natuur en landbouw, stelde Edith Lammerts Van Bueren van het Louis Bolk Instituut. "We moeten af van de gedachte dat terug naar de natuur betekent terug naar af."

Chambi legde uit hoe in Peru over de aarde wordt gedacht. Moeder Aarde en de vrouw zijn dezelfde persoon, sprak hij. "Als een boer zijn vrouw op dezelfde manier zou behandelen

als hij de aarde behandelt, zou zij al lang zijn bezweken." Die gedachte is voor ons een belangrijk gegeven."

De discussie in het kader van Wereldvoedseldag leverde geen pasklare oplossingen op, wel waren de sprekers het er in grote lijnen over eens dat als het gaat om de productie van kwalitatief goed voedsel, kleinschalige landbouw efficiënter is dan industriële grootschalige landbouw. Voor de biologische landbouw liggen nog goede mogelijkheden in de toekomst. "Biologische landbouw moet de wereld kunnen voeden", zei Lammerts Van Buren.